

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD			PESEL											
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

*miejsce
na naklejkę*

dysleksja

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA KASZUBSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY
DLA OSÓB Z AUTYZMEM, W TYM Z ZESPOŁEM ASPERGERA (A2)

DATA: **18 grudnia 2014 r.**

CZAS PRACY: **do 210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **63**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatorów.

Zadanie 1.

Jurk Hinz

Kùnc swiata z tima Majama

[...] Wiémë, że tak jak kaszëbszczégò, pòłożenié jãzëka Majów letczim nie je. Wikszi dzél młodégò pòkòleniô Majów mô ju szpańską mòwã za domôcą przëjãté. Jeleznosc majszczégò jãzëka pëzglô téż wielëna dialektów tegò jãzëka (w sami Gwatemalë je jich kòl 20), a achtniãcé blós jednégò z nich nié wszëtczim sã widzy. Nie je dzywnotã, że àutochtoniczny jãzëk Majów nôlepi sã ùchòwól pò wsach i môlach Mezoamericzi, gdzie tzw. dzysdniowò kùltura sã nie zadosta. W jinëch regionach, chòc òd 20 lat rozmajité spòlëznë majã dbã ò to, cobë kùlturã, a w pierszi rédze majszci jãzëk òd zabòczeniô ùretac, efektë ti robòtë sã dosc mizerné. [...] Młodé pòkòlenié Majów widzy dzejania w czerënkù retowaniô majszczégò jãzëka za cëdaczenié i niepòtrzebny trud, co skazywò nen jãzëk na gwësna marginalizacjã, a w kùncu na wëdziniãcé. Pòdług Christophera Moseleya, editora Atlasu Zagrozonëch Jãzëków Swiata [...] przinëdnosc mòwë zanòlégò òd tegò, „czë dóny jãzëk je przekòzywóny na dzecë”, z czim ù Majów nôlepi ju nie je. Chòc w Gwatemalë rząd mô przëznóné majszëmù jãzëkòwi taczì sóm sztatus, jak szpańszëmù, jegò przinëdnosc je baro zybòtlëwò. Przëdatnosc majszczégò jãzëka bãdze mni jawernò, pòkãdka Majowie nie dozdrzã wòrtnoscë w przedërchanim swòjégò jãzëka. [...]

Pòdług statistik UNESCO, co dwie niedzele swiat tracy jeden z swòjich jãzëków. Dlò Majów wprowadzenié swòjégò jãzëka do pùblëczny sferë je jedurnã nôdzejã na to, zëbë nie zadzinał.

J. Hinz, *Kùnc swiata z tima Majama*, „Pomerania” 2013, nr 5, s. 30.

Zadanie 1.1. (1 pkt)

Christopher Moseley cwièrdzy, że przinëdnosc gwòsnégò jãzëka zanòlégò òd tegò, czë je òn przekazywóny na dzecë. Rozwiñ ten argùmeñt swòjima słowama.

.....

.....

.....

Zadanie 1.2. (1 pkt)

W jaczim celu autor tekstu wprowadzò òpinie Christofera Moseley’a? Napiszë swòj pòzdrzatk na nen temat.

.....

.....

.....

Zadanié 1.3. (1 pkt)

Majsczi jãzëk nôlepi sã ùtrzymiwô

- a) we wszëtczich gardach.
- b) w placach, do jaczych nie je doszlô terôczasnô kùltura.
- c) we wsach i môlach, gdzie je doszlô dzysdniowô kùltura.
- d) leno w Gwatemalë.

Zadanié 1.4. (2 pkt)

W kòteksce wëjimkù tekstu wëjasni jëgo titël.

.....

.....

.....

Zadanié 2.

Pawël Szczëpta

A gdzie są ne Kaszëbë?

[...] W Eùropejszi Ùnii je wiôlgô dba ò môlé [...] jãzëczy. To je takô znanka najégò kòntinentu, że kòle nas wiedno bëło fùl wszelejaczich lëdzy, różnëch jãzëków. Zdrzëta le chòc na Pòmòrzë: bëlé Kaszëbi, Miemcë (w Gduńskù czë kòle Chòniców), Frizowie (na Karwieńszich Błotach), bëlé Hòlendrë, Szkòcë (w Gduńskù) ë wiele jinszych. EÙ terô mô wiôlgã dbã ò to, że bë na najô eùropejskô znanka òsta ùtrzymónô procëm dominacji anielsczëznë ë „makdonaldizacji”. [...]

Dlô wespółòtë môlëch nòrodów z EÙ òsta pòwòloné EBLUL (Eùropejszcé Bióro Môlëch Jãzëków), jaczé mô sedzbã w Brukselë [...]. W nim trôfiają sã przedstòwcë môlëch jãzëków ë prócz trzëmaniô łączbë, ùjawerniają téz jinszé projektë wòznë dlô ùtrzëmaniô, rozkòscérzaniô ë wiédzë ò jëch jãzëkù. Nié jinaczi je z Kaszëbama – téz mają swòjégò przedstòwcã, ò czim më piselë w ùszlëm miesãcu.

Na spòdlim EBLULa òsta dónô ùdba stwòrzeniégò internetowégò serwisu namienionégò môlim jãzëkóm. Serwis je dostãpny pòd internetowim adresã www.lingualia.net. Za cél mô skòscérzanié wszelczich infòrmacjów ò môlëch jãzëkach Eùropë. Sã hënë dzéle namienioné Łuzëczanóm, Frizóm ë jinszim. Je téz westrzód nich kaszëbsczi dzël. Môže na nim nalezc tekstë nòukowé ò kaszëbiznie pò kaszëbskù i anielskù, lëteraturã kaszëbską ë lënczi do stronów pò kaszëbskù. [...]

Strona ta mô szansã stac sã nôwikszą bazã dónëch nié le ò Kaszëbach, ale téz ò jinszych môlëch jãzëkach. Nôwikszą a do tegò wielejãzëkòwą [...].

Midzënòrodnô promòcjô ë rozkòscérzanié kaszëbiznë terô – w warënkach wòlnotë, pòliticzny pòjudzi ë téz wchòdaniô do EÙ mô wiôldzé mòzlëwòtë. Më sami – mòzëmë ë mùszimë je zwënëgòwac – że bë ju wnetka nicht naju za grańcama nie pitól „Në, a gdzie są ne Kaszëbë?”

P. Szczëpta, *A gdzie są ne Kaszëbë?*, „Òdroda” 2002, nr 2, s. 3.

(W tekście dostosowano pisownię do współczesnych zasad ortograficznych.)

Zadanié 2.1. (1 pkt)

Gwósnyma słowama zapiszë tezã àutora tekstu zamklã w pierszim akapice.

.....
.....
.....

Zadanié 2.2. (1 pkt)

Na spòdlim drëdzégò akapitu zapiszë przënòmni trzë infòrmacje na témã Eùropejszczégò Bióra Mòlëch Jãzëków.

.....
.....
.....

Zadanié 2.3. (2 pkt)

Wëjasni ùzëcë pòzwë „makdonaldizacjò” i zastosowanié w ni cëdzësłowa.

.....
.....
.....

Zadanié 2.4. (1 pkt)

Eùropejskò Ùniò

- a) promùje leno anielszi jãzëk jakno jãzëk midzënòrodny.
- b) promùje leno nòrodné jãzëczy wszëtczich krajów swiata.
- c) mô starã leno ò òchrónã kaszëbszczégò jãzëka jakno eùropejszczégò jãzëka nôbarzi ze wszëtczich zagrožonégò wëmiarcym.
- d) mô starã ò òchrónã mòlëch jãzëków.

Zadanié 2.5. (2 pkt)

Przedstawi pòzdrzatk autora na òpisóné zagadnienia. Pòdòj 1 argùmeít.

.....
.....
.....

Zadanié 2.6. (1 pkt)

Dobierze antonimë do słów:

- 1) dominacjò – .....
- 2) pòjuga – .....

Zadanie 3. (20 pkt)

Przetłumacz tekst na język polski. Na napisanie tłumaczenia masz maksymalnie dwie strony.

Zôczątczi karna lëteratów Zymk sygają jeseni 2000 rokù, czedë to Róman Drzëzdżón, a téz Michôł Piéper zacczälë półpriwatną òbgòdkã nad kòndicją teròczasny kaszëbsczy lëteraturë. Brëkòwnota òdnieseniò swòjich òbzérków do mësleniégò jinëch doprowadzëła do te, że w strëmiannikù 2001 rokù òdbëło sã pierszé szerszé zëndzenié młodëch ùtwórców, co piszą pò kaszëbskù, w gòscynnëch zalach Mùzeùm Kaszëbskò-Pòmòrsczy Pismieniznë i Mùzyczi w Wejrowie. Wnenczas to Grégór J. Schramke sparłãczył cząd rokù z wiekã àutorów i zabédowòł pòzwã Zymk jakno wëapartnienié dlò lëdzy, chtërny chcelë twòrzëc lëteraturã w kaszëbsczim jãzëkù we wszelejaczich fòrmach pòezji, prozë i dokazów na binã. [...] Karno młodëch kaszëbsczich ùtwórców bëło w sztòce założeniò òkrãżim dwadzeselatnëch i trzëdzescelatnëch lëdzy. W dalszich równak latach jich młodosc przeszła w dozdrzeniałosc, chòc jak pòdczorchiwają nôležnicë Zymkù, to ò dëchòwą młodosc jidze w jich samòpòzëwanim sã, a nié ò biologiczny wiek.

D. Kalinowsczi, *Zymk wcyg òdnòwióny – kaszëbsczë lëteracczë òkrãżë „Zymk”, „Stegna” 2011, nr 1, s. 2.*

PRZEKŁAD

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

A series of 20 horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a template for handwriting practice.

Zadanie 4.

Wybierz jeden z dwóch podanych niżej tematów i napisz wypracowanie. Na napisanie wypracowania masz maksymalnie sześć stron.

Uwaga! Numer wybranego przez siebie tematu wpisz w wykropkowane miejsce zamieszczone pod tematami.

Temat 1. Czë terôczasnô kaszëbizna wcyg brëkùje herojów na miarã Ramùsa? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò fragmentu pòwiescë *Žëcé i przigòdë Remùsa* Aleksandra Majkòwsczegò nawlekajacë téż do całégò dokazu i jinégò tekstu kùlturë. Twòja robòta miaLABë miec co nòmni 300 słów.

Aleksander Majkòwsczi

Žëcé i przigòdë Remùsa (fragment)

Tej jò òczë pòdniósł na lica królewionczi i zabòcził, że jem môlim Remùsã. A duch taczi wstąpił we mie, zem znòwù jał mierzëc òczama drogã przez rzékã. Ale tej jem widzòł, jak z wòdë kù mie dwigałë sã trzë ùkòzczi òpòczné i straszné.

Ale królewionka ùchwëcëła mie za rãkã i pòcészala:

– Nie bój sã pastuszkù! Nen stolëm nadzi, co pò sòm pas w wòdze sã czaji, bådze cã chcòł scygnac na gruńt rzëczi, jimiã jegò Trud. A nen drëdzi, co na grëbim camrze plënie pò wòdze, a pësk mô jak dżënia, a òczë, z chtërnëch bijã zeloné parmienie, jimiã jegò Strach. Zdrzë, jak skóra jegò gładkò sã mieni we wszëtczich kròsach tãgòwëch. Czò, jak jegò skrzydła szãtopierzowé bijã ò siebie jak klekòtczi we Wiòldzi Piãtk. – Nie bój sã, pastuszkù, straszëdła tegò, bò dobãdziesz, bëles wierził w swòjã gwionzdã... A widzysz tam tã bialkã na kraju? – W bëstrëch ruchnach sedzy, nodzi pòd siebie jak kròwc. [...] Kòzdi ròz, jak skarëpã cësnie, zatrzãse głowã, zazwòni zwòniecckama, zasmieje sã i wòłò – Niewòrto – Smiészne ùkòzczi przed twòje òczë czarzëc bådze, bë cã do smiechù dostac. Ale smiòc sã nie bãdziesz, bò swiãtã sprawã môsz przed sobã. [...] Przed tim pòszëdlã miëj sã na bacznoscë! – Nògòrszë òno.

A jimiã jegò: – Niewòrto!

A jò wszëtckò widzacë, nabròł dëcha i rzekł jem do swòji dëszë: – Terò weznã i przeniesã królewionkã przez wòdã, a niech sã stanie, co chce!

A. Majkòwsczi, *Žëcé i przigòdë Remùsa*, Gdańsk, brak roku wydania, s. 38–40.

Temat 2. Dokònoj przërównawczi interpretacji pòdónëch dowozów. Twòja robòta miaLABë miec co nòmni 300 słów.

Aleksander Majkowski

Zbùdzëta sã, Kaszëbë!

To nie je na zòdny planece pisóné,
Že zdżinã Kaszëbë ze swiata nieznóné,
Že zdmùchnã ze zemi nas wrodzë jak plewë
Že pò nas nie bådze pamiãtczi ni spiëwë!
Že zdżinie ta mòwa, jak żdze kòle płota

Na smierc lëtoscëwą nieznónô serota,
Ta mòwa kaszëbskô, co z biégã sã czasów
Strojła do nótë i mòrza, i lasów!

Wiãc zbùdztaż sã gbùrów szlachetnëch tësące,
Co w herbach wòdzyta tërecczé miesące!
Òbùdztaż sã chłopë, wa cny sënowie Mszczëga,
Òd jader na mòrzu, na łądze òd plëga!
Co wartã nad mòrzã nôbòżnie i hardo
I mòrzu i zemi trzëmôta sã cwiardo! –
Wëcygnita rãkã i pòmòc wóm wstónie:
To jidã Mazurze – Slãzôcë – Pòlanie!

Nóm jedna òjczëzna i wiara, i dola,
I jednym nas pasã òbjimô niewòla,
I jedno nas łączy w lud jeden ògniwò,
I jedno zakwitnie redosné nóm żniwò!

A. Majkowski, J. Karnowski, L. Heyke, *Poezja młodokaszubów*, oprac. i przyp. H. Makurat, wst. J. Borzyszkowski, A. Kuik-Kalinowska, H. Makurat, Gdańsk 2012, s. 443.

Jan Karnowski

Pùstô noc

Smùtno jak czej na smãtòrzu,
Tam gdzie piérwi bëło gwësnie –
Dòwno òni pòchòwelë
Nasze spiéwë, nasze piesnie!

Miesąc w czòrnëch brodzy chmùrach,
Noce płaczą gòrzczé rosë –
Leno jałowc szëmi w bòrze,
Leno kwitną szaré wrzosë.

Skòwronk skrzidła swòje stulił,
Bòcón wcale nie klekòce,
Lëdzóm płaczczi w òczach stoją
Dëcht, jak czedë w „pùsti nocë!”

Za to żesta pòchòwelë
Nasze piesnie, nasze spiéwë.
Za to kwitną wama wrzosë,
Za to wiãdną wama séwë!
Za to Pón Bóg waju kòrze
Wszãdze: w pòlu, łące, bòrze!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

Dotted lines for writing.

Możesz kontynuować na następnej stronie.

Tabele wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 - 2 - 4 - 6		
	B.	0 - 2 - 4 - 6		
interpretacja porównawcza	A.	0 - 1 - 2 - 4		
	B.	0 - 3 - 6 - 9		
	C.	0 - 2		
	D.	0 - 2 - 4		
	E.	0 - 1 - 2		
	F.	0 - 2 - 3		
	G.	0 - 2 - 4		
	H.	0 - 2 - 3		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)